

1921 június 28.-án kelt;

19043/el.n.-5.1921.számú H.H.körrendelet:

"A m.kir.csendőrség egyenruházatának ideiglenes
szabályzata."

/Csak a tiszti parancsnokságok kapták meg!/
1921. június 28.

A csendőrség öltözeti és felszerelési szabályai

I., Általános rész

A csendőrség egyenruhája khaki színű posztóból készül, minősége csendőröknél és próbacsendőröknél közönséges, rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és altiszteknél félfinom, tiszteknél finom.

A díszruha kérdése pénzügyi és beszerzési viszonyok javulásáig függőben marad, addig is a szolgálati ruházat egyúttal díszruhául is szolgál.

II., Rendszeresített ruházati cikkek

1. Tollas csendőrkalap

Mint eddig, tiszthelyetteseknél egysoros, alhadnagyoknál kétsoros ezüst zsinórral, tiszteknél egysoros arany zsinórral. /A kalap leírása később kerül kiadásra./

2. Sapkák

a, Tábori sapka: A tábori sapka baloldali nézetét az 1. ábra, előli nézetét a 2. ábra mutatja; áll fejrészből, sarkarózsából, a rendfokozati jelekből, a nyakvédőből, a szemernyőből, a bocsikai-díszből.

A sapka tisztek részére finom, rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és altiszteknél félfinom, csendőröknél és próbacsendőröknél közönséges anyagból gyártott sapkaszővetből készül.

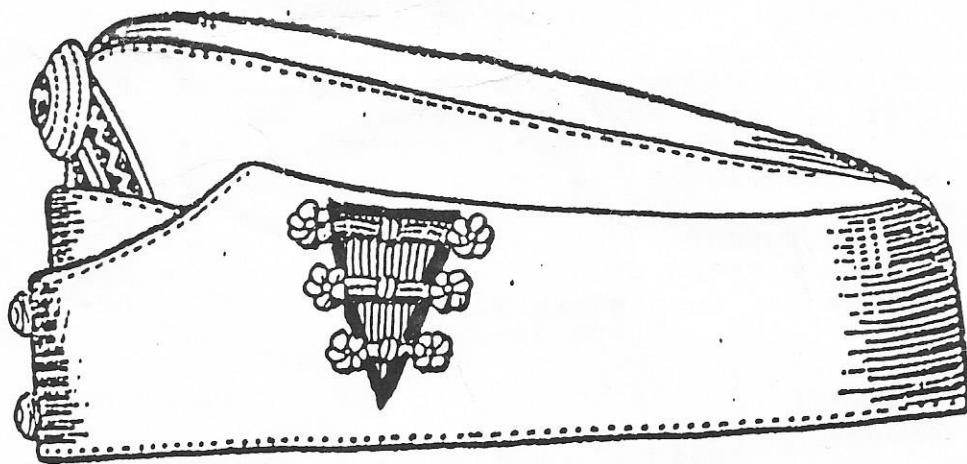
A felsőrészből és két oldalrészéből és zavarrott fejrész a legénysegi sapkánál tábori zöld bélésvászonnal. a rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál, a tiszteknél és hasonlóállásúaknál hasonszínű gyapotszővetből /vagy clottal/ van bélelve és a belső alsó széle mentén verítékhárítással borítva.

A fejrész előreszén a sarkarózsa és a rendfokozati jelek vannak alkalmazva.

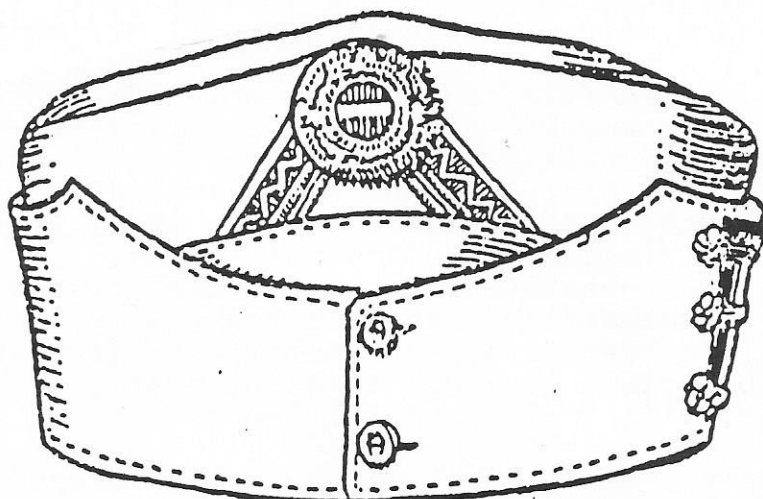
A 3 cm átmérőjű és kb. 3-4 mm vastag domborított sarkarózsa őrmesteren aluli legényseg részére tábori barnára oxidált tombakból /pótlásul horganybádógból/ vagy tábori barnára bevont horganyzott vashádógból van sajtoltva; a rózsza belsője nemzeti színnel van díszítve; az őrmesteren felüli legényseg és a rangosztályba nem sorolt havidíjasok részére szorosan zárkozó ezüst-, a tisztek és hasonlóállásúak részére arany-sodralekból készül, közepén nemzeti színű domborított zámoc betéttel. /3. ábra/ A színek vízszintesen fekszenek. A legénysegi sarkarózsa lapos hátsó részére egy vékony sodrony van felerősítve, amellyel a sarkarózsa a sapkához erősítettetik.

A két részből összetett nyakvédő a fejrész alsó részére a szemernyőig terjedőleg van felvarrva.

A nyakvédőt két részen a fejrész közé hajtjuk, és a bal szárnyat a jobb szárnyon alkalmazott 15 mm átmérőjű mintázott,

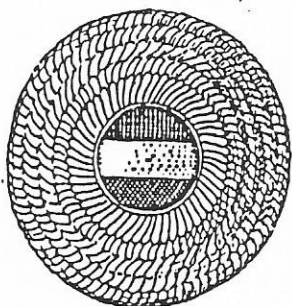

1. ábra: Tábori sapka baloldali nézete.

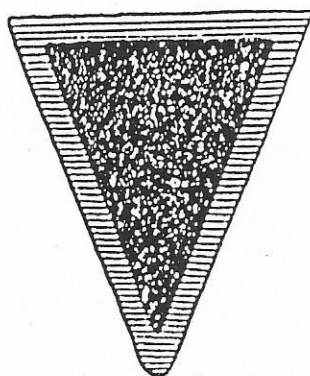

2. ábra: Tábori sapka elülről nézve.

3. ábra.
Sapkarózsa.

4. ábra.
Kettős hajtóka
tábori sapkán.

3 4

két kiscsombrára gomboljuk. A kis gombok az őrmesteren aluli legénységnek, barna színek, őrmesteren felüli, a rangosztályban nem sorolt havidíjasoknál ezüstözötték, a tiszteknel és hasonló állásuaknál homályosan aranyozottak.

A szemernyő kétretben összehajtott sarkaszínű posztóból készül, legnagyobb szélessége kb. 6-7 cm és könnyen fel- és lenajlítható.

A vízszintesen és részarányosan elhelyezett három topánzsinór Bocskai-dísz a sapka baloldalán a nyakvédőre a felső szélén 4,5 cm széles és a sapka alsó szegélyétől 1 cm-re alkalmazott háromszög alakba lenyúló, a csendőrsejnek megfelelő színű és minőségű hajtókeresztő darabra akként van felvarrva, hogy az alsó hajtókeresztő darab hossz közepe a sapka baloldalának kétötödére essen. /4. ábra/

A csendőrseji kettős hajtóka a 4. számú ábra szerint alkalmazandó.

A topánzsinórok két gömbölyű és egyenként 3 mm vastag zsinórból készülnek, melyeket közéjük egy szövött gyűrű tart össze, végükön pedig a zsinór anyagából készült galambkosárok borítanak.

A topánzsinórok hossza: felső zsinór 5,6 cm, a középső 4,4 cm, az alsó 3,4 cm. A galambkosarak átmérője 1,2 cm. A sapka-topánok /zsinórozás és galambkosár/ anyaga tiszteknél és hasonló állásuaknál arany, a rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és a legénységnek őrmestertől felfele ezüst, a többi legénységnek tábori barna gyapjú- /vagy cernézott pamut/ fonál.

A sapka baloldalán a Bocskai-dísz belső elülső részére erősített hüvelybe egy kakastollból készült forgó nyer elhelyezést mindenkor, amide csendőr egyének tábori sarkát viselnek és a hadseregnek a sástoll viselése elrendeltetett.

A sapka magassága elöl 10-12 cm, hátul 7-8 cm.

b, A fekete sapka: A fekete sapkák később meghatározandó időig tovább is viselhetők.

Tiszteknél és hasonló állásuaknál az eddigi alakban és méretben /A-26 szolgálati könyv I. rész 113. lapoldal/, azonban az eddigi gombok és sapkarózsák helyett a tábori sarkánál előírt arany gombok és sapkarózsák alkalmazandók.

A rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál és altiszteknél az eddigi alakban és méretben, csak hogy az eddigi arany- és selyemzsinórozat, gombok és sapkarózsák helyett meggyiszínvörössel átszőtt ezüst zsinórozással és sapkarózsákkal.

Csendőröknel és próbacsendőröknel az eddigi alakban és méretekben, csak hogy a tábori sarkánál előírt gombokkal.

c, Társasági sapka: Rendszeresítették az összes havidíjasok részére. /Még nem adták ki/

d, A sapkák viselése: A tábori sarkák általában mindazon alkalmakkor viselendők, mikor a katonák viselése előírva és a fekete sapka viselése nincsen. A tábori sapka a sarkában történő kivonulásoknál úgy a kivonuló csapat, mint egyesek által viselendő.

A sarkát úgy kell feltenni, hogy a sapkarózsa az arc közepére fölé jusson.

Meleg vagy hideg ellen való védekezés céljából járőrrelés-letben, kivonulásoknál stb. a nyakvédőt lehúzhatjuk, és a gomb segélyével az áll közepé alatt beboríthatjuk.

tábori sapka általában felhordott szemernyővel viselendő. A nap és eső elleni védekezés céljából a szemernyő lehajtva is viselhető és pedig, kivonulásoknál a csapatparancsnok rendelkezései szerint egyébként pedig az egyesek belátása szerint, de csak a szükséghez kevést.

A régi rendszerű díszruhához /dolmány, attila, kabát/ csakis a fekete sapka viselhető. Szolgálaton kívül, valamint irodai szolgálatban a fekete sapka a tábori ruházathoz is viselhető.

A tábori barna társasági sapka -menetöltözeten történő csapatkivonulások, valamint járőrszolgálat kivételével - minden alkalommal viselhető.

e, Rendfokozati jelek sapkán: A rendfokozatok tábori sapkán rendfokozati csikokkal és rendfokozati paszományokkal jelöltetnek meg. A rendfokozati csikok és paszományok a sapka első részére, a sapkarózsa alá derékszög alakban varratnak fel.

A rendfokozatok feltüntetésére a következő jelek szolgálnak:

1. Próbacsendőrök és csendőröknél: próbacsendőrök a próbaszolgálati idő alatt a honvédségtől magukkal hozott rendfokozati jelet a sapkán is megtartják, kivéve az őrmesteri és ennél magasabb rendfokozatot, Csendőrök ecélzöld alapon 3 keskeny 3 mm széles;

2. Tiszthelyettesek és altiszteknél: őrmester egy, törzsőrmester kettő, tiszthelyettes három ezüst csik, egyenként 3 mm szélességben.

3. Alhadnagyoknál egy 6 mm széles ezüst sáv.

4. Tiszteknél és hasonló állásuaknál: hadnagy egy keskeny 4,5 mm széles rendfokozati csik, főhadnagy két keskeny 4,5 mm rendfokozati csik, százados három keskeny 4,5 mm rendfokozati csik, őrnagy egy széles 8 mm rendfokozati paszomány és egy keskeny 3 mm rendfokozati csik, alezredes egy széles 8 mm-es rendfokozati paszomány és két keskeny 3 mm rendfokozati csik, ezredes egy széles 8 mm rendfokozati paszomány és három keskeny 3 mm rendfokozati csik.

Az alhadnagy a sapkán olyan rendfokozati csikot visel, mint a hadnagy, azonban a rendfokozati csik hullámelakban vonul végig.

A tisztek /hasonállásuak/ rendfokozati csikjai és paszományai arany fonalból készülnek.

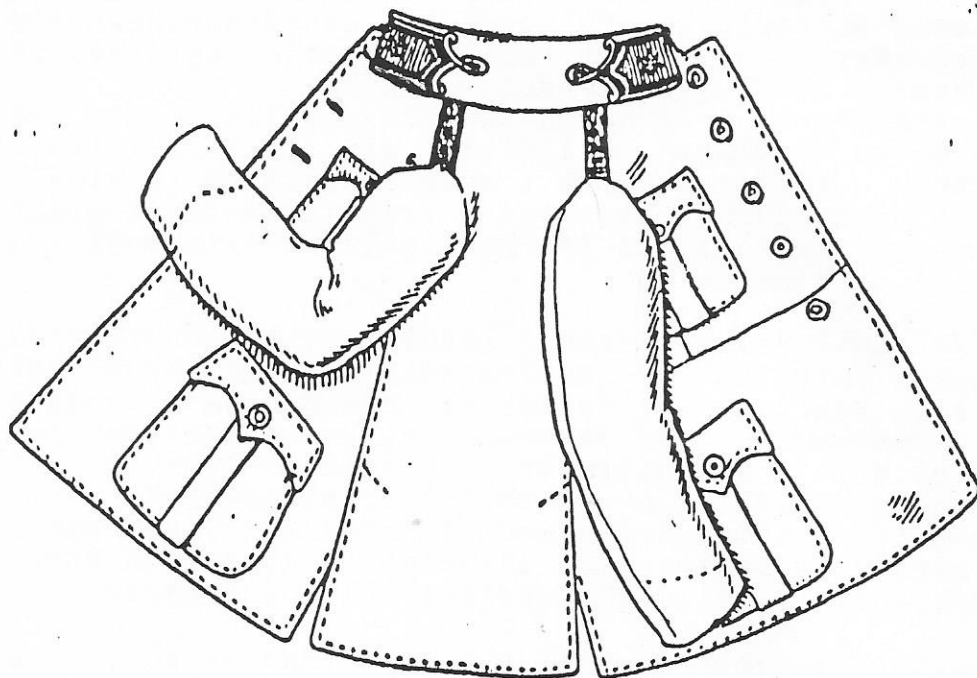
3. A zubbony

A rangosztályba nem sorolt havidíjasok és altisztek /csendőrök/ részére rendszeresített zubbony alakját az 5. számú ábra, a tisztek és hasonló állásuak részére rendszeresített zubbony alakját a 6. számú ábra mutatja. Ill a derékból, az ujjakból, a vállszalagokból, a lehajtott gallérból és a hajtókából a rendfokozati jelekkel.

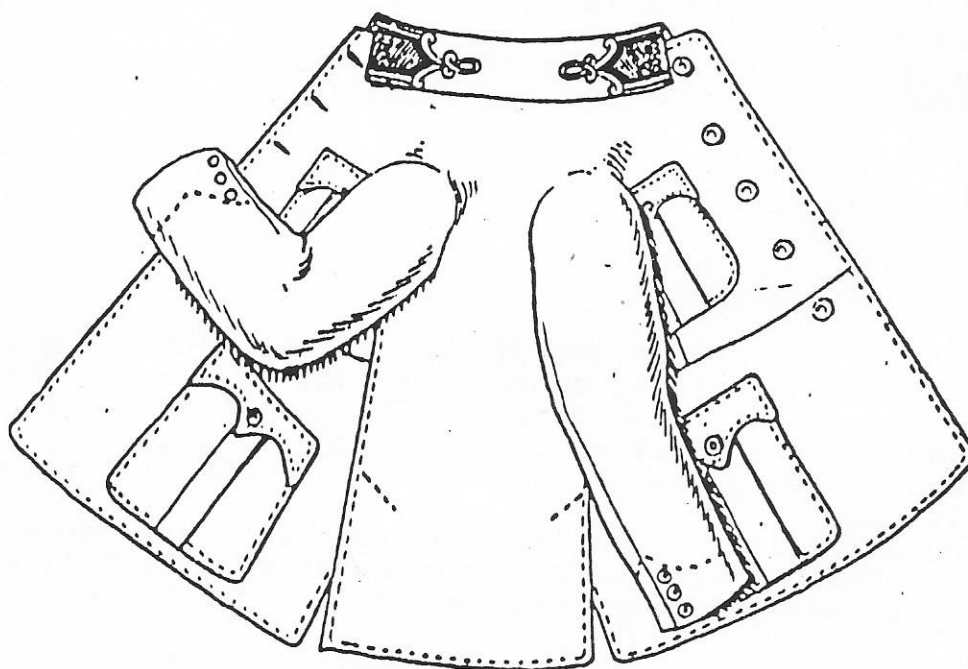
a, A zubbony leírása: A zubbony tisztek részére finom, rangosztályba nem sorolt havidíjasok és altisztek részére félfinom, csendőrök és próbacsendőrök részére közönséges anyagból készül.

A zubbony hossza labközmagasságig terjed, illetve oly hosszúnak kell lennie, hogy az ülepét teljesen fedje.

A derék két előreszéből, két oldalreszéből és egy hátrészéből van összeállítva. Az előrészek derekvarrással készülnek és a jobboldali előszél mentén 9 cm-nyi, a baloldali előszél mentén

5. ábra: Legénységi zubbony.

6. ábra: Tiszti zubbony.

7

pedig 6 cm-nyi széles behajtással vannak borítva. Az elő-
részek felül egy-egy zubbony-szövetből készült, ráncos mell-
zsebbel, az alsórészen egy-egy ráncos aljzsebbel láttatnak
el, melyek torkolatát ugyancsak zubbony-szövetből készült
zsebfedők takarják. A zsebek alsó sarkai mérsékelten lekere-
kítve, a mellzsebek egyenes, az aljzsebek pedig rézsutos zseb-
nyílásokkal és lefelé trapézszerűen szélesítve készíttetnek.

Az előrészek alsó sarkai lekerekíttetnek.

Az előrészek 5, a zsebek 1-1 látható és a később kiadásra
kerülő 22 mm átmérőjű, mintázott, domborított gombokkal begom-
bolhatók. A gombok tisztteknél és hasonló állásuaknál homályo-
san aranyozott fémből, a rangosztályba nem sorolt havidijasoknál
és altisztteknél ezüst, csendőröknél és próbacsendőröknél sötét,
barna színű kődióból vagy csontból illetve sötétbarna színre
festett fémből állíttatnak elő.

Az oldalrészek a hónalj alatt a derék varrásig terjednek.

A hátrésze egy darabból készült, tehát derék - és középvar-
rás nélkül. A hátrészen kívülről - a derékszíj /bőröv/ szilárd
tartására - belül levarrott erős alátéttel ellátott - két - kb
4 cm hosszú - sárgarézt kamó van alkalmazva, az állítás varráson
a derék varrással egy magasságban a hátrészen alul, az állítás-
varrásoknál 15 cm hosszú hasitékkal van ellátva.

A zubbony a mell és hónalj körül tábori barna bélésvászonnal van belelve.

Az ujjak kétrészből, alsó- és felsőrészből szabatnak. Az ujjak
a próbacsendőröknél, csendőröknél, altisztteknél és rangosztály-
ba nem sorolt havidijasoknál simák, gombok nélkül, míg a tiszt-
teknél stb. az ujjak alsó torkolatánál hajtóka-tűzéssel 3, a
később kiadásra kerülő 15 mm átmérőjű mintázott kisgomb van
alkalmazva; az utóbbiaknál az ujjak gyapot bélésszövettel vagy
clottal vannak belelve. A gombok homályosan aranyozottak.

Vállszalag, vállzsinór dísz: közbiztonsági szolgálatot teljesi-
tő rangosztályba nem sorolt havidijasok és altisztek a csen-
dőrségi hajtóka színének megfelelő színes, a többiek szintelen
vállszalagot viselnek. A válltekercs olyan színű, mint a váll-
szalag alsó színe, a válltekercs csukra pedig mint a vállszalag
felső színe. Szárnysegédeknek és parancsőrztisztteknél a vállzsi-
nór van a zubbony mindkét oldalán alkalmazva.

A lehajtott gallér két részből áll: az álló és a lehajtott
részből, és zubbony-szövetből készül. Az álló és lehajtott rész
belső, illetve alsó felülete tábori barna színű bélésvászonnal
van borítva, a gallér álló része kissé merevítve van.

A gallér összekapcsolhatása céljából az álló rész baloldali
végére két tábori barnára lakkozott nőkapocs, a jobboldali vé-
gére pedig két ugyanilyen himkapocs van felvarrva.

A gallér álló részének magassága - a nyak hosszúságának meg-
felelően - elől: 3,5 - 5 cm, hátul: 4 - 6 cm; lehajtott részének
szélessége elől: 7 - 7,5 cm, hátul: 6,5 - 7 cm.

A lehajtott gallér készítésénél különös figyelem fordítan-
dó arra, hogy az álló- és lehajtott rész egyforma hosszú ne
legyen, mert ez által egy kettős gallér keletkezik, ami a zub-
bony célszerűségét csökkenti. A lehajtott részek elől -W-
alakú nyílást képezzenek.

A gallér lehajtott részeinek végén egy-egy hajtóka szegély-
posztóból a rendfokozati jelekkel van alkalmazva.

A jobb /finomabb/ anyagból készült zubbonynál a bélésvászonnal
helyett tábori barna gyapot bélésszövet /clott/ használandó.

A hajtóka csendőr csapattisztteknél, a közbiztonsági szolgál-

latot teljesítő rangosztályba nemsorolt havidijasoknál és altiszteknél /csendőröknél/ acélzöld alapon buzervörös, míg gazdasági tiszteknél és rangosztályba nem sorolt havidijasoknál acélzöld alapon tengerzöld.

A tiszti rendfokozati jelvények leírása és rajza az 1919-évi 80.sz.RK.-ben foglaltatik. Kinevezett őrsparancsnoknál 15 mm átmérőjű ezüstözött lapos, sima fémgomb; kinevezett és ideiglenesen megbízott szakasparancsnokoknál ugyanilyen, de a később kiadásra kerülő mintázat dombornyomású fémgomb alkalmaztatik a galléron a széles ezüst paszomány közepe mögött az acélzöld hajtóka közepén.

A próbacsendőrök és csendőrök hajtókája 3 mm széles kávébarna, cérnázott pamutfonálból készült sulytással van ellátva. A sulytás alakja olyan mint az altiszteknél.

A rangosztályba nem sorolt havidijasok és altisztek csillagjai ezüstözött, sajtolott horganylemezből készülnek, csendőrök és próbacsendőrök fehér celluloid csillagot viselnek.

4.A nadrág

A csendőr csapattisztek, rangosztályba nem sorolt havidijasok és altisztek részére lovagló nadrág, az összes havidijasok és altisztek részére khaki pantalló van rendszerezve. A fekete pantallók mindenkinél egyforma buzervörös szegélyezéssel a lábszárak alsó felhajtás nélkül készülnek.

A lovagló nadrág csendőrök és próbacsendőrök részére községes, a rangosztályba nem sorolt havidijasok és altisztek részére félfinom, tisztek és hasonló állásúak részére finom tábori barna, a fekete pantalló fekete /kékszürke/ nadrágszövetből /kamgarnból/ készül.

a, A lovagló nadrág /csizmanadrág/: A lovagló nadrág alakját a 7.számú ábra mutatja; áll a két combrészből és a két lábikrarészből.

A combrészek és lábikrarészek egy-egy elő- és hátrészből vannak összevarrva. A combrészek és a lábikrarészek előrészei egy darabból, hátrészei két darabból vannak szabva. A combrészek a csipőtől a térdig "breachess" szabásúak és innen kezdve szűkülnek.

A nadrág felső széle tábori barna bélésvászonnal van bélelve; a bélésbe a csendőröknél és próbacsendőröknél a nadrágszíj befogadására szolgáló korc van bevarrva, míg a rangosztályba nem sorolt havidijasoknál és a tiszteknél stb. a korc helyett a felső széle mentén, kívülről, sötét kávébarna gombok vannak felvarrva a nadrágtartó számára.

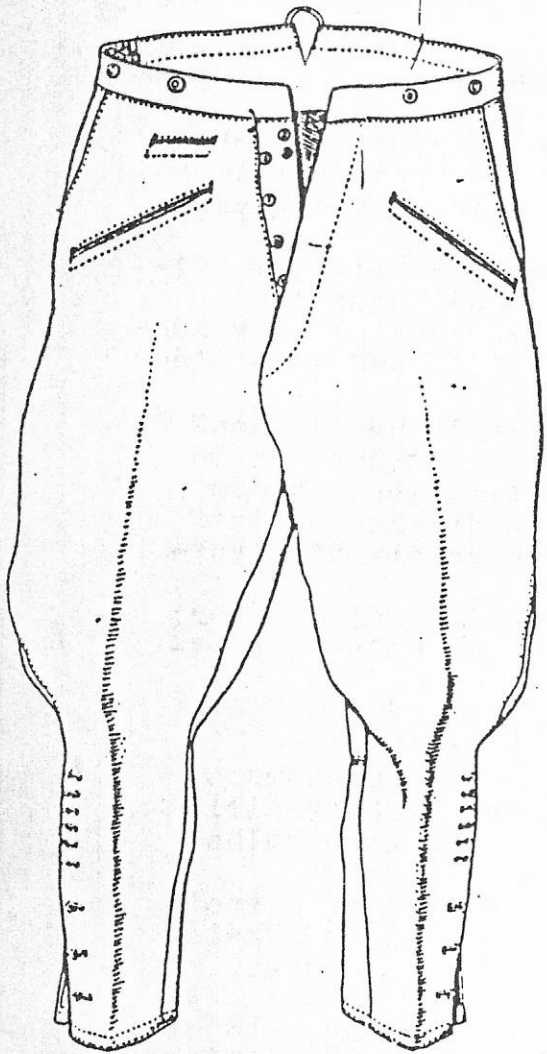
A combrészek előtt egy-egy begombolható tábori barna bélésvászonból készült zsebbel vannak ellátva. Az igazolványjegy, illetve tok elhelyezésére a jobboldali nadrágzseb előreszének belső oldalán, közvetlenül a gomblyuk alatt tábori barna bélésvászonból készült kis zseb van alkalmazva.

A lefelé szűkülő, hasított lábikra részek a hasíték mentén belül tábori barna bélésvászonnal vannak bélelve és sötétbarnára lakkozott gombokkal és sötétkávébarnára lakkozott gombokkal foglaltatnak össze. Mindkét lábikra részen egy-egy tábori barna lenből készült talpaló van, mely szükség esetén rövidebbre igazítható.

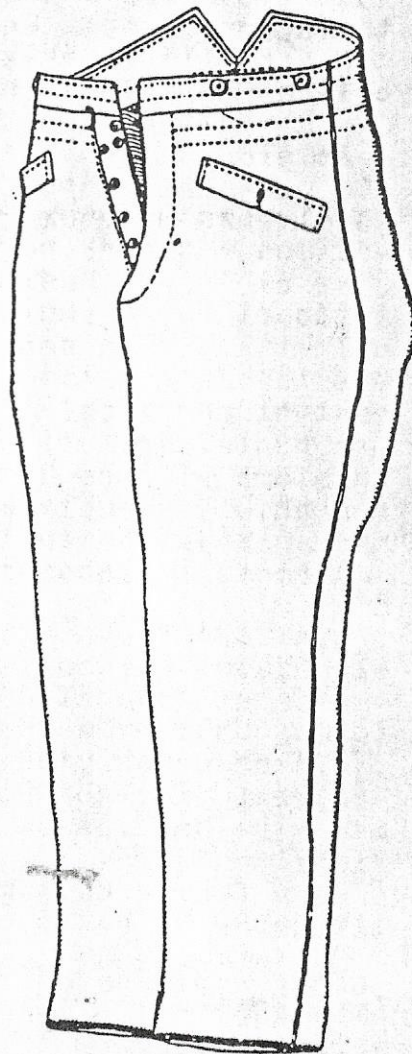
A hátrészek középvarratának felső szélén egy háromszögletű,

7. ábra.
Lovaglónadrág.

9

8. ábra.
Pantalló.

esetén a nyakszalag gombolható.

A galleralj illeszték varrására elől a zsinór közvetlen közelében, egy gyapjuból készült, két részre osztható sötét kávébarna köpenyhurokkötés, és pedig a jobboldalon a pecek-tag, baloldalon pedig a hurokdarab van megerősítve, melyek felvarrott végai egy-egy ugyanolyan anyagból galambkosár fedi; a hurokdarab ezenfelül egy hozzávarrott csukorral van ellátva.

A gallér részek belső oldalára az 5 mm széles, négy élű sötét kávébarna gyapjuzsinórból készült mentekötő van alkalmazva, és pedig a jobboldalon a pecek darab ugyanilyen színű gyapjuval bevont fapeckekkel és ahhoz varrott egy tologombbal, baloldalon a hurok darab két ilyen tologommbal.

Mindkét vállra egy-egy kétréthez fektetett sötét kávébarna vállzsinór és egy-egy mintázott, kis gomb van alkalmazva.

Rangosztályba nem sorolt havidíjasok részére a zsinórzat és galambkosarak sötét kávébarna selyemből, atöbbsiek részére ugyanily színűre festett gyapjuból készülnek.

A mente hossza olyan, mint a zubbonyé, illetve lábközmagasságig ér.

b, Tisztek és hasonlóállásuak mentéjének leírása: A mente tisztek és hasonlóállásuak részére finom menteszövetből készül.

A mente alakra és kivitelre olyan, mint a legénységi mente, azonban a következő eltérésekkel:

1, Az elülső részek és aljrészek szabadon álló szélei-utóbbiaknál a hátsó hasitékot beleértve-továbbá ujjak alsó szélei és a külső zsebek szélei sötét kávébarna szörmével prémezettek és begombolt menténél az elülső baloldali prémezet a jobboldalin fekszik.

2, A derék és aljrészek fekete szörmés báránnyal vannak bélelve.

3, A vállzsinórdíszek leírása később lesz kiadva. A vállzsinórdísz szárnysegédek és parancsőtisztek viselik. A bal vállon kétréthez fektetett aranyzsinórból készült és fonott gyűrűvel ellátott vállzsinór, mint zubbonyánál van alkalmazva, s csak lovas csendőtisztek viselik.

4, A mellzsinórzat és hátrész zsinórdísz gépen szövött 8 mm széles, 4 mm vastag lapos zsinórokból van alkotva. A lapos zsinórok közepén egy 3 mm széles aranycsík van alkalmazva, szélei pedig sötét kávébarna, de arannyal áttört fonalakból készülnek.

A galambkosarak 30 mm átmérőjűek, közepükön 12 mm szélességben arany szálakból tovább folytatólagosan sötét kávébarna, de arannyal áttört fonalakból vannak horgolva.

A makkgombok és a vállgombok sötét kávébarna színűek.

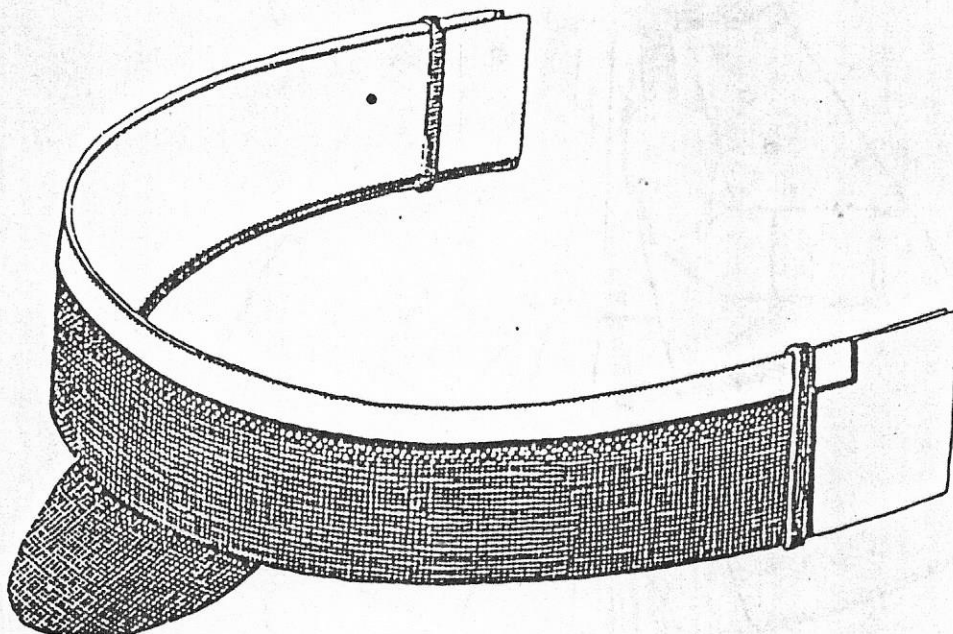
c, A mente viselése: A mente csapattisztek és az összes katonállomány lovas csendőregyén részére rendszeresítve van. A mente úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül használható, utóbb említett személyek által, azonban a diszkivonulás, valamint olyan alkalmak kivételével, amikor egyöntetű megjelenés elrendeltek.

A mente felöltve, vagy pedig a balvállra /panyókára vetve/ fektetve viselendő. A felöltött menténél a mentekötő belül helyezendő el.

A vállra aggatott mente a mentekötők által akként erősítendő a nyakhoz, hogy a gallér felső része ne jusson a váll alá.

Nagy hidegben és viharos időben a gallér felállítható, és a nyakszalag által összekapcsolható/összekapcsolandó.

9. ábra.
Nyakszegély.

5. Nyakravalók

a, A celluloid nyakszegély: alakját a 9. számú ábra mutatja, és áll a kétrétű nyakszalagból, a celluloid szegélyből, a lebenyből és a két tartózsínorból.

A kétrétben összehajtott 4,5 cm magas nyakszalag világos zöldes-barna szalag alaku gyapotszövetből /vagy clottból/ készül, melynek felső - külső szélén 1 cm széles celluloid-szegély van alkalmazva. A nyakszalag kéregpapírral van merevítve és két végén összevarrva.

A lebeny világos zöldes-barna gyapotszövetből a nyakszalag alsó és belső szélének közepére van felvarrva.

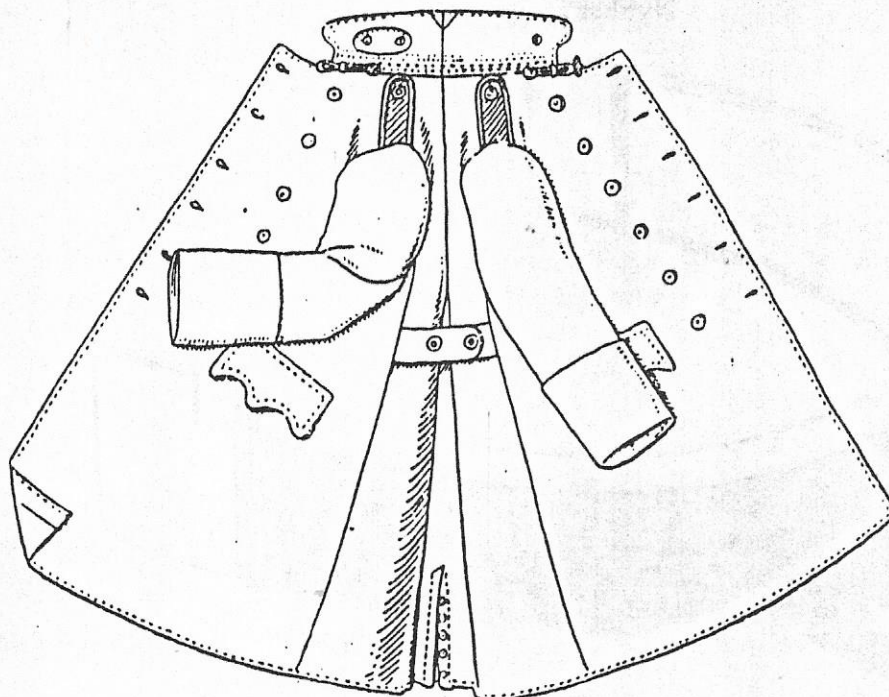
A celluloid szegélyt a nyakszalag mindkét végétől mintegy 3 cm-re alkalmazott egy-egy világos zöldes-barna tartózsínór tartja szilárdan.

A celluloid nyakravaló 3 méret nagyságban készítendő és csak békében hordandó.

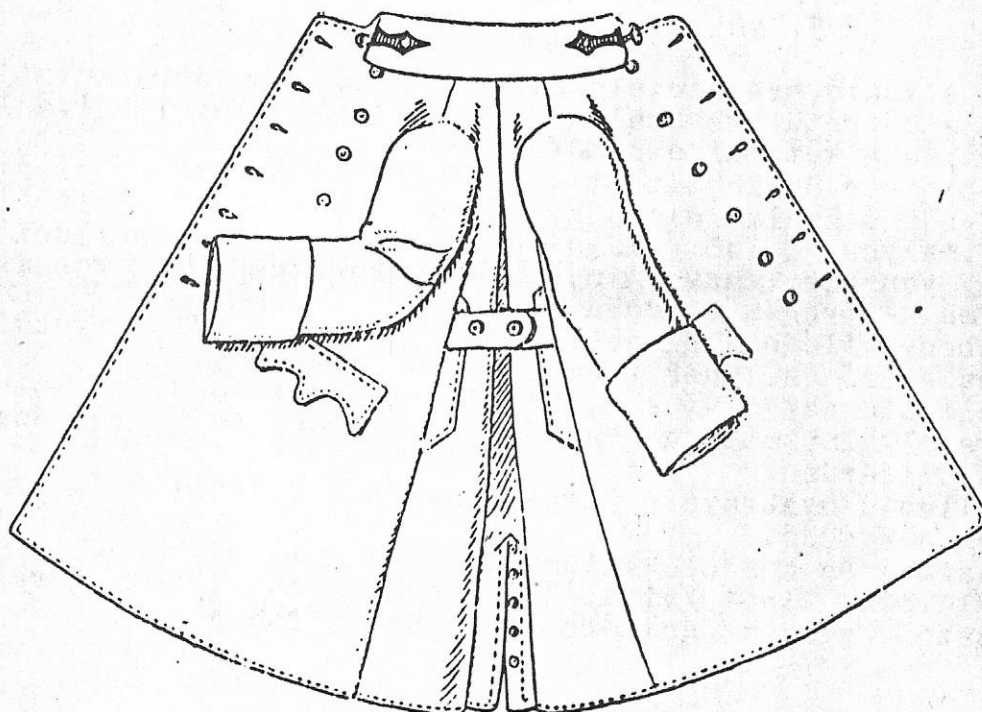
A tisztek és hasonló állásuak a celluloid nyakszegély helyett a III/10. pont alatt /viselésre megengedett cikkek/ tárgyalt puhavászon /selyem/ gallérokat is használhatják.

6. A köpeny

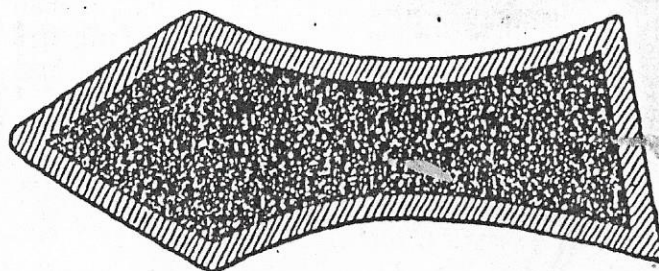
A próbacsendőrrök és csendőrrök részére rendszeresített köpeny alakját a 10. számú ábra, a tisztek, tisztelhettesek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok és hasonló állásuak részére rendszeresített köpeny alakját a 11. számú ábra mutatja; és áll a derékből, az ujjakból, a vállszalagokból /vállzsínórdiszból/, a derékszalagból és a gallérból a nyakszalaggal.

10. Logónyarágl kőpony.

11. Tiszti kőpony.

12. ábra
Kettőshajtóka
a kőponygalléron.

a, A legénységi köpeny: A köpeny a próbacsendőrök és csendőrök részére közönséges köpenyszövetből készül és a lábikra közepéig ér.

A derék két előrészből és hátsórészből van összeállítva.

Az előrészeken egy-egy sorban 6-6 darab a később kiadásra kerülő 26 mm átmérőjű mintázott fénytelen vagy homályosra ezüstözött /csendőröknél/ gomb van egymástól egyenlő távolságra felvarrva és ezeknek megfelelően az előszélen 6-6 gomblyuk van kivarrva.

Az előrészek belül a szélek mentén egy-egy felülről lefelé keskenyedő, felül kb 20 cm, alul kb 10 cm széles köpenyszövetből készült betétrel vannak ellátva.

Az alsórészek csucsainak behajtása és felerősítése céljából, azok elvarrásai közé, tábori barnára lakkozott 1-1 vas himkapocs beillesztve és a zsebek belső felső szögletein egy-egy cérnahurok van alkalmazva. Az előrészek szárnyaiba tábori barna színű bélesvászonból készült egy-egy zseb van beillesztve, melyek mindegyike egy- a zseb betétjére felvarrott- gomb és az előrész megfelelő helyén készített, gomblyukakkal begombolható és köpenyszövetből készült zsebfedővel van befedve.

A hátrész a közepén egy, a gallér illeszték helyétől szabadon lefelé szétágazó kettős ráncba van fektetve és az alsó végén egy 50 cm hosszú jár-hasítékkal van ellátva. A hátrészhasíték mindkét oldalán és pedig a jobboldalon egy köpenyszövetből készült, szegéllyel van ellátva. A hasíték begombolására a jobboldali hasítékon 5 kis mintázott gomb és baloldali szegélyen kivarrott 5 gomblyuk szolgál.

A köpeny elő- és hátrészein belül a derékig tábori barna színű bélesvászonnal vannak bélelve és a jobb mellrészen belül egy belső zsebbel van ellátva.

A tábori barna színű gyapotbélelősszövettel bélelt ujjak két darabból vannak szabva, és a kézcsuklónál köpenyszövetből készült, kb 20 cm széles felhajítás van alkalmazva.

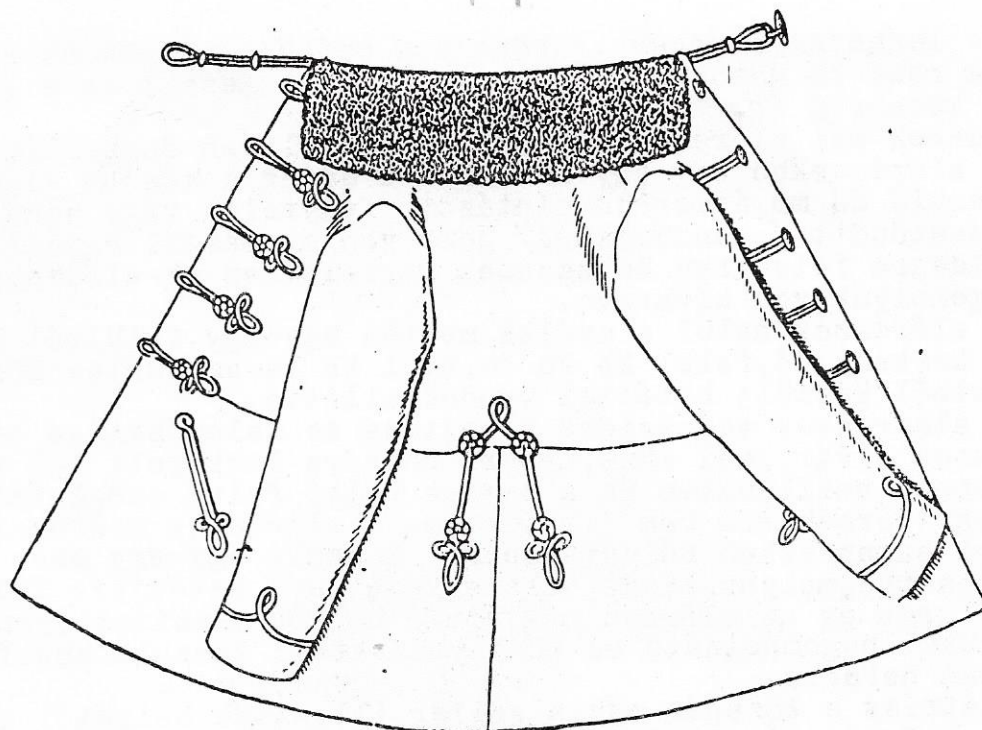
A közbiztonsági szolgálatot teljesítő rangosztályba nem sorolt havidíjasok, altisztek és legénységi egyének részére a vállszalagok ugyanolyanok mint a zubbonynál.

A bővithető és szűkíthető derékszalag két részből áll, melynek egyik része az előrészt és a hátrészt összefoglaló varrásba van beillesztve, a másik vége legömbölyítve van. A baloldali rész 10 cm-nyi távolságra 2, a később kiadásra kerülő- mintázott 26 mm-es gombbal van ellátva.

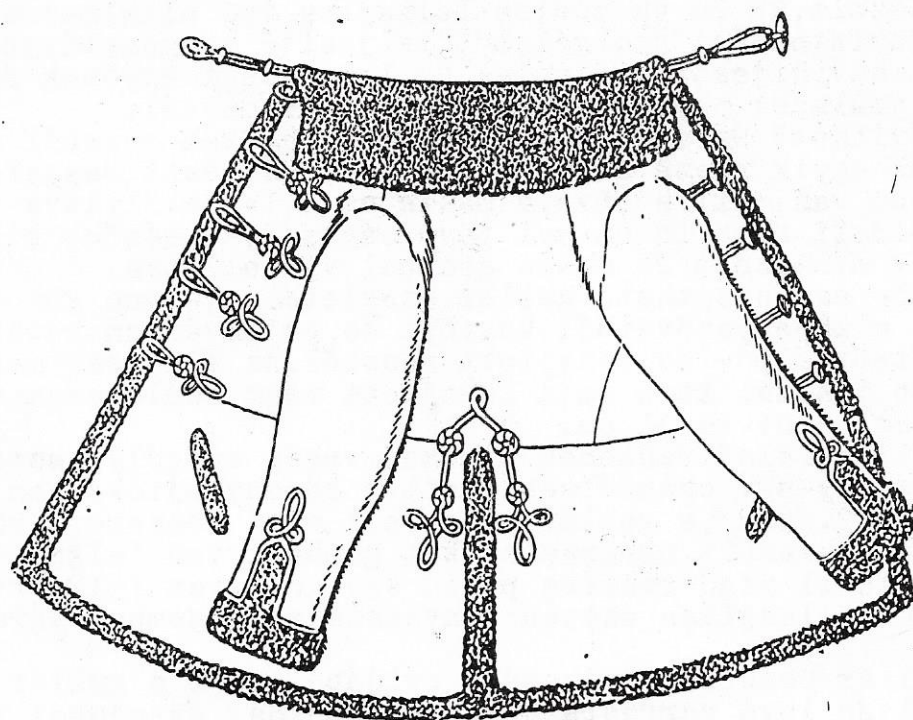
A fel- és lehajtható gallér szegletein le van gömbölyítve és áll a köpenyszövetből készült és bélesvászon betétrel erősített álló- és lehajtott részből. Az állórész magassága elől kb 5, hátul kb 6 cm; a lehajtott rész szélessége elől kb 12 cm, hátul kb 11 cm.

A gallér felső részének mindkét végén szegélyposztóból készült egy-egy csendőrségi kettős köpenyhajtóka van felvarrva /12. ábra/, a gallér baloldali alsó részére a köpenyszövetből készült, nyakszalag két gombbal van felgombolva, a jobboldali alsó részére pedig egy gomb van felvarrva, mely a gallér felhajtása esetén a nyakszalag begombolására szolgál.

A gallér összekapcsolhatása céljából elől a gallér illeszték helyén levő varrásra sötét kávébarna gyapjuból készült két részből álló köpenyhurokkötés /pótlásul egy pár kapocs/,

15 lógénységi mento.

16 Tiszti mento.

15
5 cm mély hasíték van alkalmazva.

Az elől levő hasíték mindkét szelen tábori barna bélés-vászonnal van bélelve, ezenfelül a baloldali részhez egy nadrágszövetből készült és bélésvászonnal aljzott, továbbá gomblyukkal ellátott sáv van felillesztve, a hasíték begombolására pedig felül egy pár sötétbarnára lakkozott, egyébként sötétbarna gombok szolgálnak.

A hasíték meghosszabbításában a lábközvarrás mindkét belső oldalán van egy-egy darab lábközerősítő bélésvászonból. A lovaglásra szánt használati nadrág a nyereggel érintkezésbe jövő felületén a nadrág színének megfelelő szövetborítással is ellátható.

A lovagló nadrág a rangosztályba nem sorolt havidijasok és tisztek részére a derékban való bővítésére és szűkítésére egy csattal összefoglalható deréknyelvvel, továbbá az óra elhelyezésére egy kis órazsebbel a jobb nadrágzseb felett és ezen kívül egy hátsó begombolható, úgynevezett revolverzsebbel is ellátható.

A finom és félfino szövetből készült nadrágnál a tábori barna színű bélésvászon helyett tábori barna színű gyapotbélésszövet használandó.

Tisztek és hasonló állásuak részére a lovagló nadrágok tábori barnára festett szarvasbőrrel is készíthetők.

b, Tábori barna pantalló: A pantalló alakját a 8. számú ábra mutatja. Áll: két egy-egy elő- és hátrészből összeállított lábszárból és zsebekből, továbbá elől egy begombolhatásra berendezett hasítékkal van ellátva.

A pantalló derék-kerülete belülről hasonló színű gyapotbélésszövettel van borítva és hátsó közepének felső szélén egy háromszögletű 6 cm mély hasítékkal van alkalmazva.

Az előrészekén két nagy és a jobboldali zseb felett egy kis órazseb, a hátsó jobboldali részén pedig egy úgynevezett revolverzseb tábori barna gyapotbélésszövetből van beillesztve. A nagy zsebek begombolhatásra vannak berendezve.

Az elől levő hasíték kivitele olyan, mint a lovagló nadrágé. A tábori barna pantalló mindkét oldalvarrásán szegélyzet nélkül készül. A pantallónak a derékban való szűkítésére és bővítésére a hátrészekén két deréknyelv van, amelyek egy csattal összefoglalhatók.

A pantallók tartására nadrágtartók szolgálnak, mely használatára elől és hátul sötét kávébarnára lakkozott gombok vannak. Oly személyek, akik nadrágtartóval nem rendelkeznek, nadrágszíjat használhatnak.

A pantalló lábszárain eddig alkalmazott felhajtás elhagyandó.

c, A fekete pantalló: A fekete pantalló alakra és kivitelre olyan, mint a tábori barna pantalló.

A fekete pantalló - az eddigitől eltérően - mindenkinél egyformá buzérvörös szegélyzettel van ellátva.

d, A nadrágok viselése:

A régi diszkabáthoz /dolmány/ sem khaki sem lovagló nadrág nem viselhető, hanem csakis fekete /esetleg drapp Pejacsévich/ pantalló.

Ha a fekete nadrághoz stb. viselt cipőn sarkantyú viseltetik, abban az esetben mindenkor talpalóval használtatik.

b/1, A gyalogcsendőrlegénység és lovaglónadrág viselésére nem jogosítottak részére térdnadrág a ábra szerint rendszerezsítettik.

16

az állórész felső végére pedig egy pár tábori barna kapocs van felerősítve. A köpeny felakasztására, kéttrétben összehajtott bélésvászonból készült hurok szolgál, mely belülről a gallér alsó részének közepére van felvarrva.

b, A tisztek és hasonló állásuak köpenyének leírása:

A köpeny tisztek és hasonló állásuak részére finom köpenyszövetből készül. A köpeny alakra és kivitelre nézve, olyan mint a legénységi köpeny, azonban a következő eltérésekkel:

1. Gallér: felsőrésze sötét kávébarna bársonnyal van borítva. A köpeny hajtókát egy homályosan aranyozott, mintázott kis gombbal van ellátva,

2. A köpeny elő- és hátrészei belülről egészen az alsó széléig tábori barna színű gyapotszövettel vagy clottal vannak bélelve.

3. A kettősszínű köpeny hajtókák alakját a 13. számú ábra mutatja.

4. A köpeny előrészein és derékszalagon a később kiadásra kerülő 26 mm átmérőjű homályosan aranyozott gombok vannak alkalmazva. A járhasíték begombolására 5 db 15 mm átmérőjű homályosan aranyozott kis gomb van alkalmazva.

5. A hátrész mindkét oldala a derékszalagok alatt egy-egy zsebfedő-utánnal van ellátva.

6. Az előrészek, ujjfelhajtások, zsebfedők és a derékszalagok szélei a csendőrségi kettőshajtóka alsó színének /-acélzöld!-a szerk./ megfelelő színű szegélyposztóval vannak szegélyezve,

7. A köpeny szörmebéleléssel is ellátható.

8. A zsebek begombolására alkalmazott gombok és gomblyukak elmaradnak.

9. Mindkét vállra alkalmazott vállzsinórdiszkek a szárnysegédeknek és parancsőrtiszteknek rendszeresítettnek.

A rangosztályba nem sorolt havidijasok köpenye alakra és kivitelre olyan, mint a tiszti köpeny, azonban a következő eltérésekkel:

a, A gallér posztóból készül, mint a legénységnél.

b, Az alhadnagy- szakasparancsnokoknál a köpeny hajtókáján koronás dombornyomatu, tiszthelyettes őrsparancsnokoknál fényesen ezüstözött sima, a többi rangosztályba nem sorolt havidijasnál homályosan ezüstözött kis gombok vannak alkalmazva.

c, A többi aranyozott gombok helyett fénytelen gombok alkalmaztatnak.

d, Az előrészek, ujjfelhajtások, zsebfedők és derékszalagok szegélyezése elmarad.

c, Csendőrségi ujjas vállgallér: Rangosztályba nem sorolt havidijasok, altisztek részére rendszeresítették. /még nem adatott ki./

7. Esőköpeny

Az összes csendőrségi egyének részére. /Még nem adatott ki./

8. A mente

Csapattisztek és az összes katonállományú lovas csendőregyének részére.

9.A lábtekercs és bokakötő

A lábtekercs ruganyos, simulékony, tábori barna színű gyapjuszövetből vagy gyapjuból készül.

Az egyes lábtekercssek hossza 2-2,5 m-ig, szélessége 8-10 cm-ig terjed. Minden lábtekercs alsó végén a láb felé fordított sarokban egy nagy kapocs van bevarrva, amely a lábtekercs felöltésénél a bakancs fűzőhasítékába /befűzőszárnyába/ lehetőleg mélyen beakasztandó. A felső ellenkező végén kb 50-60 cm hosszú, tüskés tábori barnára lakkozott vaskarika és posztó csukorral ellátott szalag van felvarrva, melynek segítségével a tekercs a lábszárra való körülcsavarása után a lábtekercsset megerősítjük.

A lábtekercs hideg időjárásnál, lehetőleg télen viselendő mindazok által, akik részére hosszúszerű bőrlábbeli rendszeresítve nincsen. A bokakötő a ruha színével azonos színű anyagból; 8 cm széles gombokkal vagy kapcsokkal a pantalló felett annak összefogása céljából, gyakorlatok alkalmával viselendő.

10. Nyári ruházat

A nyári ruházat áll zubbonyból és nyári pantallóból.

A tisztek /hasonló állásuak/ és rangosztályba nem sorolt hadvidéjasok és altisztek részére finom vagy félfinom, csendőrök és próbacsendőrök részére közönséges tábori barna színű zsávolyból készül.

a, A nyári zubbony: Szabása és kivitele ugyanolyan mint a posztó zubbonyé, csak hogy tiszteknél és hasonló állásuaknál az aranyozott gombok helyett matt /legénységi/ gombok alkalmaztatnak. A hajtóka a nyári zubbonyon úgy alkalmazandó /sujtás nélkül, hogy az le- és felcsatolható legyen,

b, A nyári pantalló: Kivitele olyan, mint a szövetből készült tábori barna pantallóé, azonban a következő eltérésekkel:

1. Csendőröknél és próbacsendőröknél a pantalló felső derékerülete, a nadrágszija számára egy 4 cm széles korccal van ellátva.

2. A gyapot bélésszövet /bélésvászon/ helyett hasonló minőségű zsávolj használandó.

3. Az elől levő zsebek ennél az oldalvarrás mentén vannak alkalmazva.

4. A legénységi pantallónál a hátrészen alkalmazott nagy zseb, valamint a két deréknyelv elmarad.

c, A nyári ruházat viselése: A nyári ruházat meleg időben, a nyári hónapokban viselendő és pedig:

minden gyakorlatnál, kiképzésnél kivéve a menetöltözetet, gyakorlatot elrendelő parancsnok intézkedésére, járőrszolgálatban az időjáráshoz képest minden előforduló munkán és felvételezésnél, a laktanyán belül, továbbá szolgálaton kívül, hétköznapiakon az ünnepélyes alkalmak kivételével, amikor az egyöntetű megjelenés elrendelve nincs.

Emellett szigorú figyelem fordítandó arra, hogy a nyári ruházat tiszta és kifogástalan legyen.

A pantalló csakis gyalog és csakis a nyári zubbonyhoz viselhető.

A gyakorlatoknál, munkáknál és felvételezéseknél egy hasonló minőségű és színű zsávolyból készült, 8 cm széles és tábori barna gombokkal vagy kapcsokkal, alul a bokánál, a pantalló felett összefogva, bokakötőkkel viselendő.

A bokakötő a gombok átvarrása által lábhoz idomítható.

18
Hideg évszakban a nyári zubbony csak istállóban és a műhelyben használható, azonban oda - és visszamenetnél a tábori zubbony stb. viselendő.

11. Nyári fehér ruházat

Az összes havidíjasok részére./Később kerül kiadásra./

12. Bőrruházat

Az összes havidíjasok részére./Később lesz kiadva./

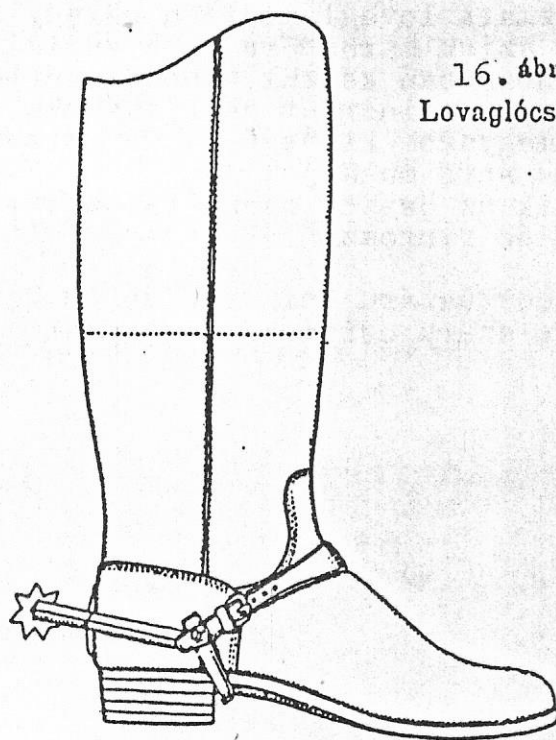
13. Lábbeli

a, A lovaglő csizma: A lovaglő csizma növényileg cserzett, természetes barna színű marhabőrből, az eddigi huszárcsizma kivitelében és szabásában készül, azoban szártorkolatán eddig alkalmazott lapos zsinórzat és rózsácska elmarad, a szár torkolata azoban magyaros kivágással van szabva. A csizma alakját a 16. számú ábra mutatja.

Rendszerezsítettik az összes csendőrtisztek, és a lovascsendőrség legénysége és rangosztályba nem sorolt havidíjasi részére.

b, Csendőrségi hosszuszáru csizma./Később kerül kiadásra./

c, Csendőrségi félszáru csizma./Később kerül kiadásra./

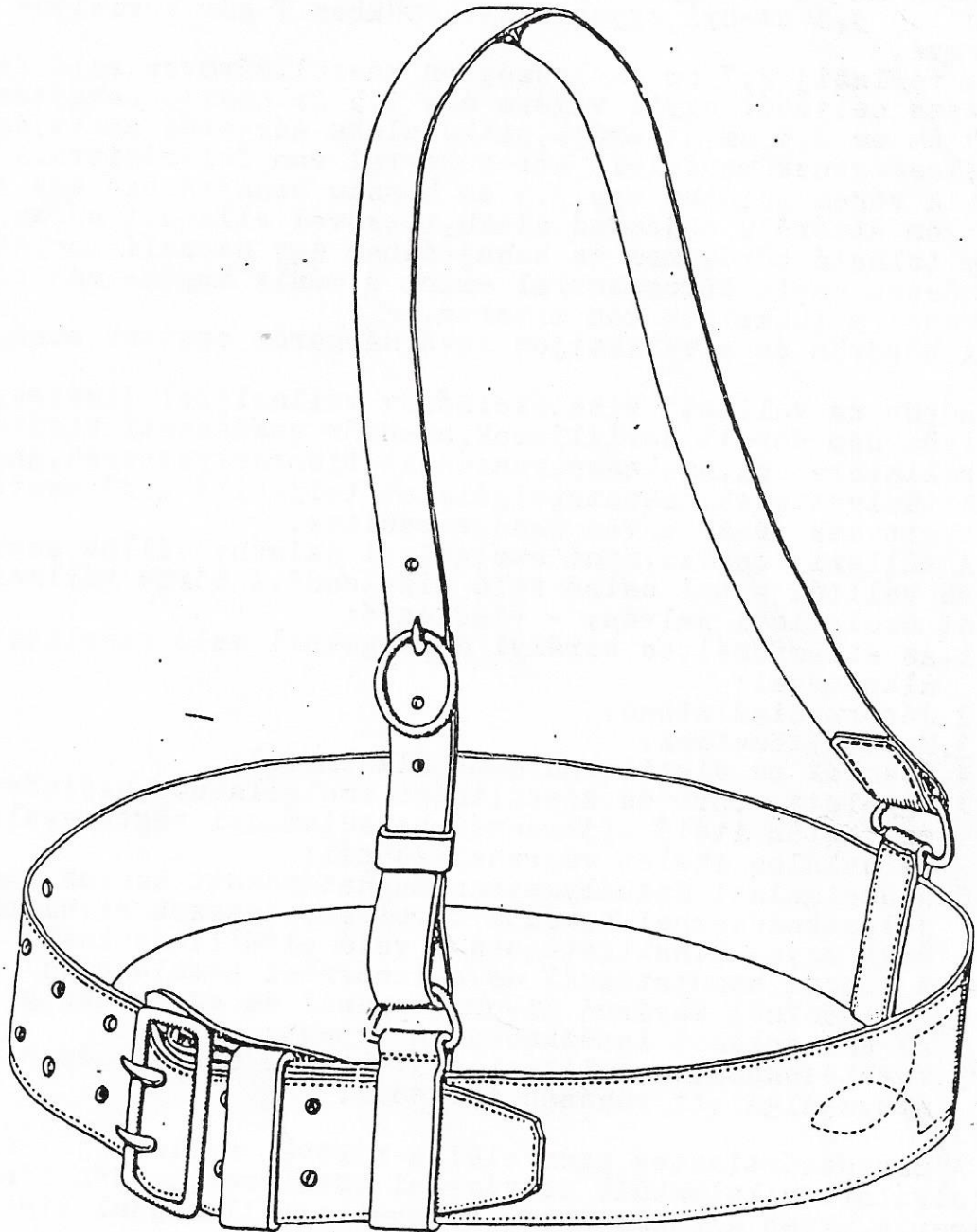
16. ábra.
Lovaglócsizma.

20
14.A derékszíj

Legénység és altisztek részére az eddig rendszeresített marad, a tövises csatok azonban sötét kávébarna színűek.

17.Ábra.

Bőröv vállszíjjal.

Legénység szolgálati jel gyanánt a derékszíjat /vállszíj nélkül/ viselik.

15.A bőröv

A bőröv alakját a 17.számú ábra mutatja; áll övből és vállszíjból /"entente-szíj"/.

A bőröv és vállszíj kb 3 mm vastag növényileg cserzett, természetes barna tehénbőrből készül.

A bőröv három méret nagyságban, illetve 125;113 és 100,5 cm hosszúságban és 5,5 cm szélességben állíttatik elő.

A bőröv egyik végén egy 4,5 cm hosszú behajtásban egy 7 cm és 4 cm átmérőjű, két tűskével ellátott sárgaréz csatt van bőralátéttel bevarrva, továbbá a bőröv egy ugyanolyan széles eltolható csukorral van ellátva. A bőröv másik vége 5 cm hosszúságban le van gömbölyítve; e végétől 11 cm távolságban kezdődően 3,3 cm-nyi egyenlő távközökben 7 pár tövislyuk van beverve.

A vállszijsz 2,7 cm szélességben készül. Bőrövre való felerősíthetése céljából egyik végére egy 3,5 cm hosszú behajtásban egy 3,5 cm és 2,5 cm átmérőjű, patkó alakú sárgaréz csatt, egy bőröv szélességének megfelelő bőrcsukorral van felerősítve. A vállszijs másik végén szintén egy 3,5 cm hosszú behajtásban egy 4 cm és 3,5 cm átmérőjű tojásdad alakú, tűskével ellátott sárgaréz csatt, egy toltató bőrcsukor és behajtásban egy hasonló nagyságú és minőségű csatt bőrcsukorral - mint a másik végén - van alkalmazva, továbbá a tűskelyuk van kiverve.

A bőrövön és a vállszijszom levő sárgaréz csattok aranyozva vannak.

Bőröv és vállszijsz viselése: Bőröv vállszijszjal tisztek, rangosztályba nem sorolt havidijasok, csendőr gazdasági tisztek és csendőrállatorvosok, szakaszparancsnok- tiszthelyettesek, gazdasági tiszthelyettesek, csapatszolgálatot teljesítő első osztályú tiszthelyettesek részére van rendszeresítve.

A vállszijsz csakis, mint szolgálati jelvény vállöv szerűen a jobb válltól a bal csipő felé viselendő. A bőröv vállszijszjal - mint szolgálati jelvény - viselendő:

1. Az államfőnél és királyi hercegeknél való kihallgatások alkalmával;
2. Járőrszolgálatban;
3. Menetöltözethez;
4. Szemlék és diszkivonulások alkalmával;
5. Ügyeleti -, őr- és készenléti szolgálatban, haditörvényszéki és rögtön ítélő eljárásnál, becsületügyi végtárgyalásoknál és halálos ítélet végrehajtásánál;
6. A Szolgálati Szabályzatban meghatározott összes személyes jelentkezéseknél, továbbá kérelmek, panaszok és elrendelt vagy egyéb kihallgatásokhoz való előállításoknál;
7. A tiszti bemutatásnál és ellenőrzési szemléknél;
8. A riadóknál továbbá kivonulásoknál és egyéb szolgálatoknál az esetenkénti intézkedéshez képest;
9. Temetéseknél, az említett esetekben a megjelenés, kivonulás stb. szolgálati ruhában történik.

A parancsőrtisztek ezenfelül a bőrövet vállszijszjal mindama szolgálati alkalmaknál is viselni kötelesek, amiközön főnökeiket kísérik. Egyéb alkalmakkor a bőrövet a vállszijszjal viselni tilos.

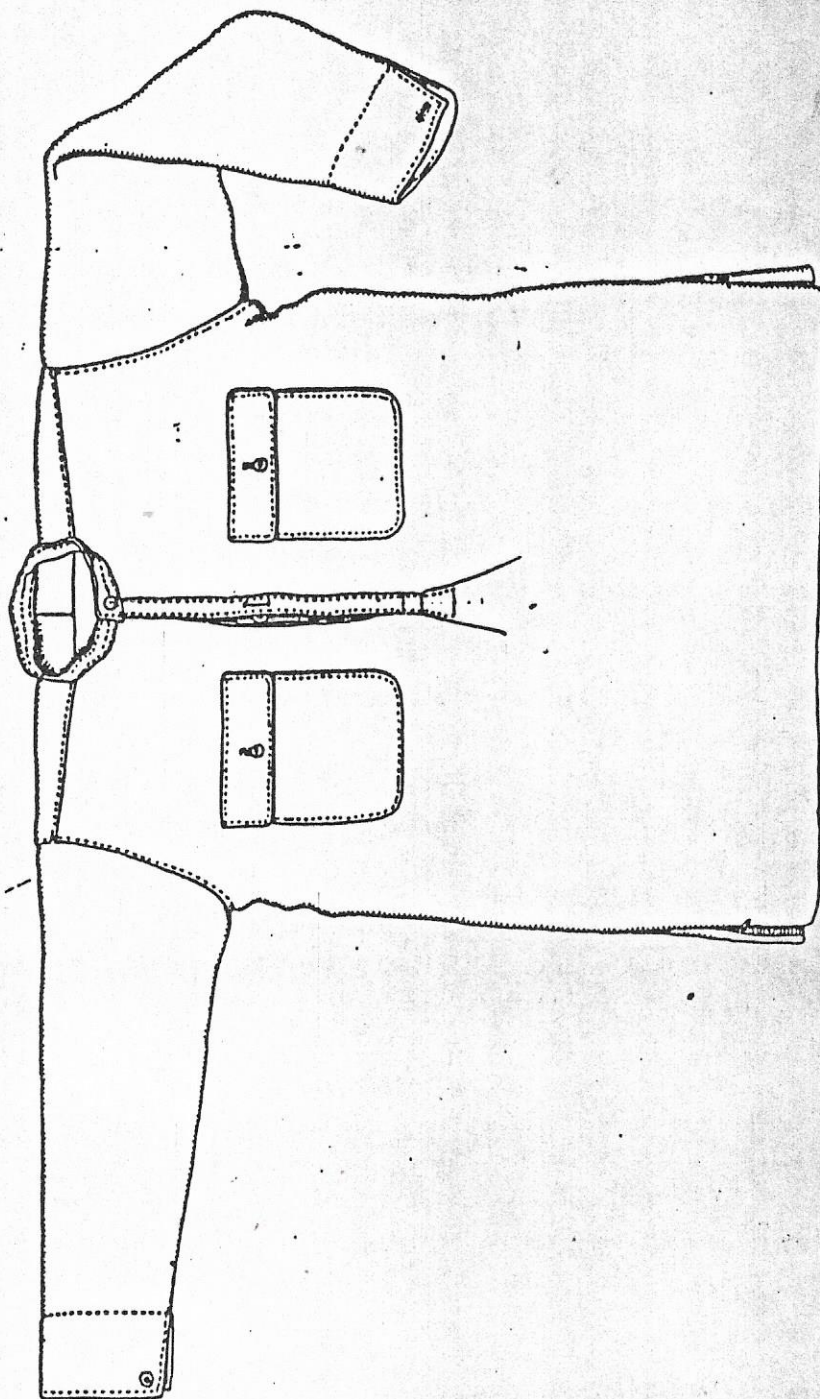
A bőröv olyképp csatolandó fel, hogy a sárgaréz csatt az arc közepvonalába jusson. A legénységi ügyeleti és külszolgálatban stb. a derékszijszjal az előírt pár tölténytáskával, de vállszijsz nélkül kell viselni.

16. A fehérnemű

A legénység részére rendszeresített fehérnemű és pedig:

gatyá és kapca, kalikóból eddigi szabásban és kivitelben készül, azonban khaki színben; az ing ezenfelül felső zsebekkel és szé-

18. ábra.
Ing.

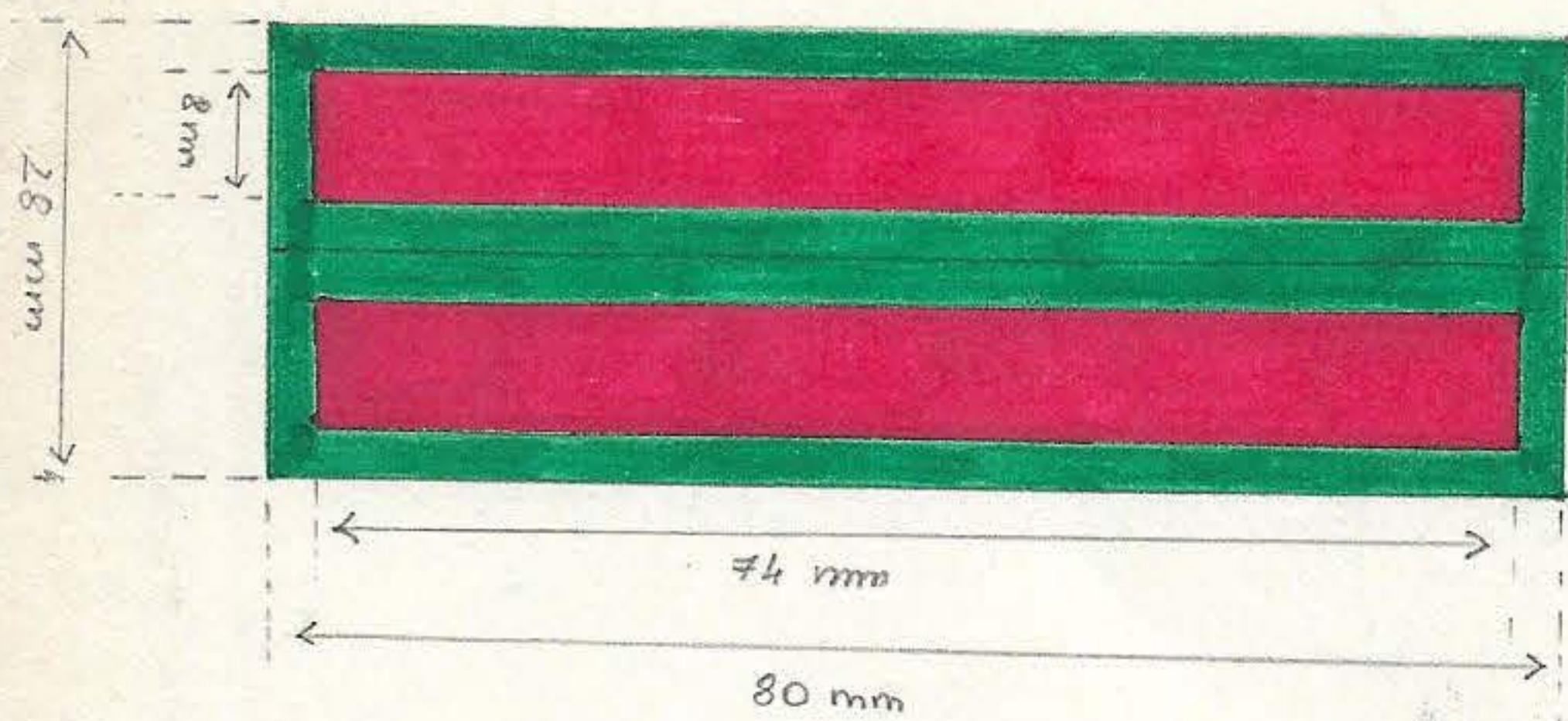

leesebb ujj kezelőkkel láttatik el./18.számú ábra/

A gatyá, a lehetőségekhez képest hosszú szárakkal fog készítettetni, illetve kiszolgáltatni. A rövidszáru gatyá csak akkor kerül kiszolgáltatásra, amikor elegendő anyagkészletek a hosszúszáru gatyá konfekcionálásához rendelkezésre nem állnak.

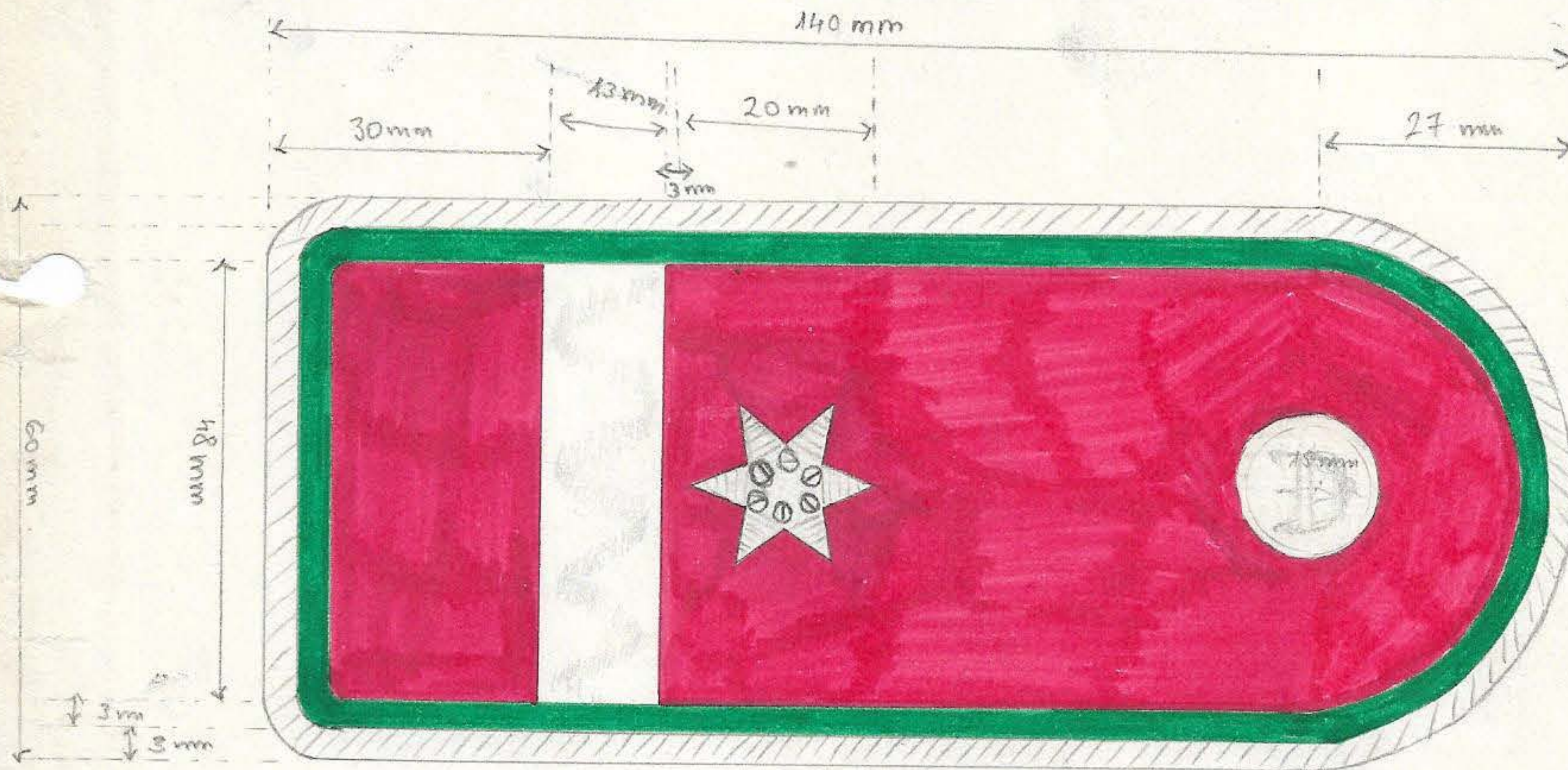
A zsebkendőre nézve az eddigi határozványok maradnak érvényben.

A fehérnemű tisztek, rangosztályba nem sorolt havidíjasok és hasonló állásuak részére finomabb fehérnemű-vászonból készülnek.

próbacsendőr rft.-i jel

77416/el.20.-1940 HM.r. /23/1940 CSK/ rendszeresítettek
cső.-től alhadnagyig vállapokat, pb.cső.-nek sávokat.

cső. őrmester vállapja

esendőr